

INTERNATIONAL ACADEMY OF EDUCATION
INTERNATIONAL BUREAU OF EDUCATION -
IBE
UNESCO
EDUCATIONAL PRACTICES SERIES – No 16, 2007

Creating a safe and welcoming school

John E. Mayer

Translated in Greek (2007)

by

Petros Kliapis

Educational Counsellor

Tsiapanou 24

54352 Thessaloniki

GREECE

kliapis@sch.gr

Δημιουργώντας ένα ασφαλές και φιλόξενο σχολείο

John E. Mayer

*Μετάφραση: Πέτρος Κλιάπης
Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε.
3^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας
Νομού Ημαθίας
kliapis@sch.gr*

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
1. Ένα φιλόξενο περιβάλλον	4
2. Ασφάλεια	6
3. Πώς να διακρίνετε ένα παιδί το οποίο έχει προβλήματα	7
4. Καθοδήγηση μαθητών και γονέων	8
5. Συνεργασία σπιτιού και σχολείου	9
6. Κρίσεις στην τοπική κοινωνία και η αντίδραση του σχολείου	11
7. Διαχείριση κρίσεων	13
8. Σχολική πειθαρχία	16
9. Χρήση απαγορευμένων ουσιών στα σχολεία	18
10. Δημιουργία κινήτρων για τους μαθητές	20
Βιβλιογραφία.....	22

Εισαγωγή

Η βασική μας δέσμευση: ένα ασφαλές και φιλόξενο περιβάλλον μάθησης.

Μεγάλο μέρος των διαθέσιμων πόρων δαπανάται στην προσπάθεια να δημιουργήσουμε σχολεία που να παρέχουν ποιοτική εκπαίδευση για τους μαθητές. Εντούτοις, αναζητώντας τις πλέον πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις για να κάνουμε την εκπαίδευση πιο αποτελεσματική, μπορεί να παραμελήσουμε την θεμελιώδη ανάγκη για ένα ασφαλές σχολικό περιβάλλον στο οποίο μαθητές αισθάνονται ευπρόσδεκτοι να μαθαίνουν και να αναπτύσσονται.

Εάν ένα σχολείο δεν είναι ασφαλές, οι συνέπειες για τα παιδιά είναι πολλές. Επιπλέον, εάν οι ίδιοι οι μαθητές δεν αισθάνονται ασφαλείς μέσα στο σχολείο, οι συνέπειες είναι εξίσου σοβαρές για το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς. Όταν τα παιδιά δεν αισθάνονται ασφαλή μέσα στο σχολικό περιβάλλον, αυξάνονται οι βανδαλισμοί στις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του σχολείου, κλιμακώνεται η ανάρμοστη συμπεριφορά απέναντι στους εκπαιδευτικούς, οξύνονται οι συγκρούσεις μεταξύ ομάδων μαθητών και γενικά, οι νέοι αδυνατούν να επικεντρωθούν στη μαθησιακή διαδικασία. Η πιο κοινή αντίδραση των νέων που δεν αισθάνονται ασφαλείς είναι να κλείνουν τα κανάλια επικοινωνίας με τους άλλους. Αυτού του είδους η απομόνωση σε επίπεδο σχολικού περιβάλλοντος οδηγεί τους μαθητές στο να μην ανταποκρίνονται στα μαθήματά τους ή σε οποιαδήποτε άλλα ερεθίσματα το σχολείο θα προσπαθήσει να τους δώσει. Πώς μπορεί λοιπόν σε ένα τέτοιο περιβάλλον να συντελεστεί αποτελεσματική μάθηση; Εντάσεις και συγκρούσεις σε τοπικό ή σε διεθνές επίπεδο, η έλλειψη μέσων και υλικών για το σχολείο και ο τρόπος με τον οποίο το διδακτικό προσωπικό αντιδρά απέναντι στους κινδύνους τους οποίους αντιμετωπίζουν οι μαθητές είναι παράγοντες οι οποίοι κάνουν τους μαθητές να αισθάνονται ανασφαλείς στο σχολείο.

Ομοίως, εάν ένα σχολείο δεν μεταδίδει στους μαθητές την αίσθηση ότι είναι φιλόξενο, εκείνοι θα αντιδράσουν όπως όταν αισθάνονται ανασφαλείς. Θα κλείσουν τα κανάλια επικοινωνίας με το σχολείο και θα προσπαθήσουν να ορθώσουν γύρω τους ένα προστατευτικό τείχος το οποίο δεν επιτρέπει να τους αγγίξουν οι προσπάθειες των εκπαιδευτικών του σχολείου να τους μορφώσουν. Η δημιουργία ενός φιλόξενου σχολείου συμβαδίζει με την ασφάλεια. Εάν το σχολικό περιβάλλον δεν αποπνέει μια ζεστασιά, οι μαθητές θα αισθανθούν ανήσυχοι και δεν θα συμμετέχουν πλήρως στην εκπαιδευτική διαδικασία, ανεξάρτητα από το πόσο εντατικά το σχολείο προσπαθεί να διασφαλίσει τη συμμετοχή αυτή. Οι συνέπειες για το σχολείο θα είναι οι ίδιες όπως όταν οι μαθητές αισθάνονται ανασφαλείς. Βανδαλισμοί, αρνητική συμπεριφορά απέναντι στους εκπαιδευτικούς και συγκρούσεις με άλλους μαθητές συμβαίνουν συχνά όταν οι μαθητές δεν αισθάνονται ευπρόσδεκτοι στο σχολικό περιβάλλον.

Έχοντας αυτά υπόψη θεωρούμε ότι η δημιουργία ενός ασφαλούς και φιλόξενου σχολικού περιβάλλοντος είναι μια θεμελιώδης έννοια την οποία όλα τα σχολεία πρέπει να λάβουν υπόψη σε μια προσπάθεια να εκπαιδεύσουν επιτυχώς τα παιδιά όλου του πλανήτη.

John E. Mayer

1. Ένα φιλόξενο περιβάλλον

Το σχολείο πρέπει να προσελκύει τα παιδιά δημιουργώντας τους τα ίδια αισθήματα όπως όταν τους καλωσορίζει το πρόσωπο της μητέρας τους με ένα πλατύ χαμόγελο και ένα γλυκό βλέμμα. Τα σχολικά κτήρια και οι υπόλοιποι χώροι μπορούν να διαμορφωθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να μεταδίδουν στα παιδιά τα ίδια συναισθήματα. Οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά μας, υποδεχόμαστε τους μαθητές στη μαθησιακή διαδικασία με ενθουσιώδη και θετική στάση απέναντι τους.

Τα παιδιά αντιλαμβάνονται τον κόσμο κατά κύριο λόγο με την όραση. Αισθάνονται όμορφα όταν μεγαλώνουν σε περιβάλλοντα ευχάριστα, άνετα και ασφαλή. Η αντίδραση του νηπίου στη θέα του αγαπημένου προσώπου της μητέρας αποτελεί το βασικό παράδειγμα γι' αυτό.

Τόσο τα σχολικά κτήρια όσο και οι υπόλοιποι σχολικοί χώροι υποδέχονται τους μαθητές στην εκπαιδευτική διαδικασία. Όταν ένα παιδί πλησιάζει το χώρο του σχολείου, εξάπτει ο χώρος αυτός τη φυσική του τάση για παιχνίδι και την περιέργειά του; Ένα φωτεινό χρώμα, ένα εκφραστικό πρόσωπο ή ένα ενδιαφέρον αντικείμενο έλκουν φυσικά ένα παιδί προς αυτά, ενώ τα περισσότερα σχολικά κτήρια δεν έχουν αυτές τις ιδιότητες.

Θέλουμε με κάθε τρόπο τα παιδιά μας να αγκαλιάσουν την εκπαιδευτική διαδικασία με ενθουσιασμό, όμως δεν αντιλαμβανόμαστε πως η πρώτη εικόνα που έχει το παιδί από το σχολικό περιβάλλον είναι αυτοί οι ψυχροί και αποκρουστικοί σχολικοί χώροι.

Αξιολογήστε το χώρο σχολείου σας. Εάν δεν προσελκύει τα παιδιά προς την εκπαιδευτική διαδικασία, εργασθείτε σκληρά προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός τέτοιου περιβάλλοντος το οποίο και θα έχει την κατάλληλη αισθητική και θα δημιουργεί στο παιδί το αίσθημα πως είναι ευπρόσδεκτο στο περιβάλλον αυτό. Δημιουργεί ο χώρος στο παιδί μια αίσθηση περιπέτειας, περιέργειας, διασκέδασης ή ενθουσιασμού; Η περιέργεια του παιδιού να δει τα αντικείμενα που οι εκπαιδευτικοί έχουν να του προσφέρουν πρέπει να είναι το κίνητρο που θα το προσελκύσει στο σχολικό κτήριο.

Η αλλαγή της αίσθησης την οποία δημιουργούν το σχολικό κτήριο και οι υπόλοιποι χώροι, δεν είναι δύσκολη ούτε χρειάζονται (αν χρειάζονται) πολλά χρήματα. Η εμπλοκή των ίδιων των παιδιών στη διαδικασία αυτή θα μπορούσε να είναι ένα θαυμάσιο σχέδιο εργασίας το οποίο θα ενισχύσει το αίσθημα πως *το σχολείο ανήκει στους μαθητές*. Βάλτε τους μαθητές να δημιουργήσουν έργα τέχνης για να εξωραΐσουν το εξωτερικό του σχολείου. Θα σας παρουσιάσουν τα χρώματα και τα σχήματα που βρίσκουν περισσότερο ελκυστικά. Με την ίδια λογική εξωραΐστε και τους υπόλοιπους σχολικούς χώρους. Αφήστε τους μαθητές να τους διακοσμήσουν. Ενισχύοντας το αίσθημα των μαθητών ότι το σχολείο τους ανήκει, θα προκύψουν ακόμη δευτερεύοντα αποτελέσματα όπως μείωση της επιθετικότητας, λιγότεροι βανδαλισμοί και ελάττωση της συστηματικής αποχής από τα μαθήματα. Το σχολείο θα γίνει ένα μέρος ασφαλές και φιλόξενο. Οι εκπαιδευτικοί με τη σειρά τους θα αισθανθούν αυτήν την νέα ενέργεια και αυτό θα οδηγήσει στη βελτίωση και του δικού τους τρόπου εργασίας.

Ένας άλλος βασικός τρόπος με τον οποίο ένα σχολείο μπορεί να μεταβιβάσει την αίσθηση στο μαθητή πως είναι ευπρόσδεκτος και ασφαλής είναι η οργάνωση και η

καθαριότητα του χώρου. Τα παιδιά βλέπουν τον κόσμο από ένα πολύ διαφορετικό επίπεδο σε σχέση με τους ενήλικους. Η ακαταστασία στο χώρο και τα υλικά του σχολείου δίνει στα παιδιά το μήνυμα πως οι υπεύθυνοι αδιαφορούν. Το βρώμικο και ανοργάνωτο σχολικό περιβάλλον εγκυμονεί μεγάλους κινδύνους για πιθανούς τραυματισμούς των μαθητών, που από τη φύση τους, είναι γεμάτοι ενέργεια και παρορμητική συμπεριφορά.

Ο σχολικός χώρος είναι συχνά αυτός που δίνει το μήνυμα αν μαθητές είναι ευπρόσδεκτοι σ' αυτόν. Οι διαθέσεις των εκπαιδευτικών ενισχύουν τόσο το μήνυμα αυτό όσο και την αίσθηση της ασφάλειας. Θεωρήστε τους μαθητές σας ως δώρα που μπαίνουν στη ζωή σας κάθε ημέρα. Χαμογελάστε τους, ευχαριστείστε τους για το ότι έρχονται στο σχολείο και χαρίστε τους έναν θετικό χαιρετισμό.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Couchenor & Chrisman, 2003; Hopkins, 2005; Hulley & Dier, 2005; Mayer, 2004.

2. Ασφάλεια

Εξασφαλίστε ένα ασφαλές περιβάλλον για τους μαθητές, ανταποκριθείτε αμέσως σε ασθένεια και σε πράξεις επιθετικότητας. Κρατήστε τους ξένους μακριά από το σχολείο.

Η βασική αντίδραση ενός παιδιού σε καταστάσεις φόβου είναι να κλειστεί στον εαυτό του, να κρύψει και να αρνηθεί την ύπαρξη της κατάστασης αυτής. Έτσι, εάν τα παιδιά βρεθούν μέσα σε ένα σχολικό περιβάλλον που είναι καταπιεστικό για αυτά, θα σταματήσουν να αντιδρούν. Με άλλα λόγια, θα σταματήσουν τη σχολική εργασία τους.

Τα παιδιά αντιλαμβάνονται το αίσθημα της ασφάλειας μέσα από αδιόρατα σήματα τα οποία εκπέμπονται από τη συμπεριφορά των ενηλίκων. Εάν ένας μαθητής έρθει στο σχολείο άρρωστος και ο δάσκαλος αγνοήσει την κατάστασή του, οι άλλοι μαθητές στην τάξη αισθάνονται ανασφαλείς. Οι άλλοι μαθητές θα αναρωτηθούν: «Τι θα συνέβαινε εάν εγώ ήμουν άρρωστος;» Όλοι οι μαθητές θα αισθανθούν ασφαλέστεροι όταν ένας άρρωστος μαθητής δεχτεί ιατρική φροντίδα στο σχολείο ή σταλεί στο σπίτι του όσο το δυνατόν γρηγορότερα.

Η ανταπόκρισή μας στις ασθένειές τους δεν είναι ο μόνος τρόπος να κάνουμε τους μαθητές να αισθανθούν ασφαλείς. Εξωσχολικοί δεν πρέπει να επιτρέπεται να κυκλοφορούν στο σχολείο. Ενήλικοι και παιδιά που δεν έχουν καμία σχέση με τους μαθητές δεν πρέπει να μπαίνουν στους χώρους του σχολείου. Η παρουσία εξωσχολικών στους σχολικούς χώρους προξενεί στους μαθητές σας αβεβαιότητα, σύγχυση και ανασφάλεια.

Η παρεμπόδιση και η εξάλειψη της επιθετικότητας είναι ένας άλλος τρόπος με τον οποίο μπορούμε να κάνουμε τα παιδιά να αισθανθούν ασφαλή. Πρέπει να υπάρχουν αυστηροί κανόνες και κανονισμοί οι οποίοι να εφαρμόζονται αμέσως σε περιπτώσεις επιθετικότητας μεταξύ των μαθητών. Η αντίληψη ενός παιδιού για το χρόνο είναι μοναδική. Ο χρόνος που κυλά σε μια κατάσταση όπου το παιδί αισθάνεται ότι απειλείται μπορεί να μοιάζει με αιωνιότητα στο φοβισμένο μυαλό του παιδιού. Η ύπαρξη σαφών κανόνων και διαδικασιών αντιμετώπισης για τις επιθετικές πράξεις στο σχολείο επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να αντιδράσουν άμεσα.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Bluestein, 2001; Brand et al., 2003; Kibble, 2004; Randazzo, 2006; Weist, Evans & Lever, 2003.

3. Πώς να διακρίνετε ένα παιδί το οποίο έχει προβλήματα

Ο αποτελεσματικότερος τρόπος για να διακρίνετε ένα μαθητή ο οποίος έχει προβλήματα είναι να παρατηρήσετε εάν η συμπεριφορά του μαθητή αυτού αποκλίνει από το πρότυπο της «τυπικής συμπεριφοράς».

Σε ένα ασφαλές και φιλόξενο περιβάλλον, ένας μαθητής ο οποίος έχει προβλήματα γνωστικά ή συναισθηματικά χρειάζεται άμεση προσοχή -- τουλάχιστον τόση όσο αν ήταν άρρωστος.

Σε κάθε ηλικία, κάθε μαθητής εκφράζει συμπεριφορές και διαθέσεις που είναι φυσιολογικές για μαθητές της ηλικίας αυτής. Μπορούμε να ονομάσουμε τα χαρακτηριστικά αυτά «τυπικές συμπεριφορές».

Η καλύτερη μέθοδος για ένα σχολείο να αξιολογήσει την ύπαρξη προβλημάτων στο μαθητή είναι να ελεγχθούν αυτές οι τυπικές συμπεριφορές. Αυτός ο έλεγχος δεν χρειάζεται κάποια επιπλέον προσπάθεια από την πλευρά των εκπαιδευτικών πέραν της συνύπαρξής τους στην τάξη με τους μαθητές στη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Όταν οι μαθητές παρεκκλίνουν από την τυπική συμπεριφορά, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αναμένουν την εμφάνιση προβλημάτων.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Mayer, 2000; McAuliffe, 2002; Prout & Brown, 2007.

4. Καθοδήγηση μαθητών και γονέων

Καθοδηγήστε τους μαθητές και τους γονείς στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να βοηθήσουν ώστε να γίνει το σχολείο ένα ασφαλές και φιλόξενο περιβάλλον. Κάντε το στην αρχή του σχολικού έτους και επαναλάβετε το καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Είναι πολύ σημαντικό ένα σχολείο να κατευθύνει τους γονείς και τους μαθητές στην αρχή κάθε σχολικού έτους σε τρόπους με τους οποίους μπορούν να βοηθήσουν να γίνει το σχολείο ένα ασφαλές και φιλόξενο μέρος.

Αυτή η καθοδήγηση πρέπει να υπογραμμίζει:

- Την άμεση ειδοποίηση του διευθυντή του σχολείου για ύπαρξη εξωσχολικών κοντά στους σχολικούς χώρους.
- Εξηγούμε γιατί οι σχολικές πόρτες είναι κλειδωμένες.
- Πώς το σχολείο αντιμετωπίζει μια περίπτωση ασθένειας μαθητή και ποιες είναι οι ευθύνες των γονέων.
- Ποιος είναι ο κατάλογος των αντικειμένων τα οποία δεν επιτρέπονται στο σχολείο - - οτιδήποτε μοιάζει με όπλο.

Αναγγείλετε και εξηγήστε τους κανόνες σε όλο το σχολείο, ιδιαίτερα:

- Τη φιλοσοφία και τους στόχους του σχολείου
- Την ανάγκη οι γονείς να μιλούν θετικά για το σχολείο στο σπίτι
- Ενθάρρυνση των γονέων να δείξουν ενδιαφέρον για το σχολείο των παιδιών τους
- Ανταμοιβή των προσπαθειών των μαθητών περισσότερο ακόμη και από την ολοκληρωμένη εργασία.

Επαναλάβετε αυτήν την διαδικασία καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Στα μεν παιδιά η γνώση αναπτύσσεται με την επανάληψη, οι δε γονείς θα ωφεληθούν από τις υπενθυμίσεις για το πώς να κρατήσουν το σχολείο ασφαλές και τους μαθητές να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι σε αυτό.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Couchenor & Chrisman, 2003; Wessler & Preble, 2003.

5. Συνεργασία σπιτιού και σχολείου

Δώστε οδηγίες στους μαθητές και τους γονείς σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να βοηθήσουν να γίνει το σχολείο ένα ασφαλές και φιλόξενο μέρος. Κάντε το νωρίς στην αρχή του σχολικού έτους και επαναλάβετε το καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Η βάση της συνεργασίας μεταξύ σπιτιού του σχολείου είναι *Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ*. Τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα όταν τα μαθήματα που γίνονται στο σχολείο εμπεδώνονται στο σπίτι.

Ασφαλώς, η σωστή ενημέρωση των γονέων για τον προσανατολισμό του σχολείου είναι πολύ σημαντική για να κερδίσουμε τη συνεργασία τους. Αλλά, ένα σχολείο δεν πρέπει να στηριχθεί σ' αυτό ως τη μόνη μέθοδο επικοινωνίας του με τους γονείς. Άλλες τεχνικές μπορούν να υιοθετηθούν για να επιδιώξουν αυτήν την συνεργασία.

Μια τέτοια τεχνική είναι να στέλνουν οι δάσκαλοι στο σπίτι ένα «εβδομαδιαίο σημείωμα» με κάθε μαθητή στο τέλος της σχολικής εβδομάδας. Αυτό το σημείωμα θα μπορούσε να είναι φωτοτυπημένο χειρόγραφο και να δοθεί σε κάθε μαθητή για το σπίτι. Εάν δεν υπάρχει φωτοαντιγραφικό μηχάνημα, τότε ο δάσκαλος θα μπορούσε να διαβάσει μεγαλόφωνα το σημείωμα και οι μαθητές να το γράψουν. Αυτή η άσκηση αποτύπωσης του προφορικού λόγου στο χαρτί θα μπορούσε να είναι μια πολύ χρήσιμη δραστηριότητα στο μάθημα.

Ένας εύκολος και αποδοτικός τρόπος να συνταχθεί αυτό το σημείωμα είναι να ενθαρρυνθούν οι δάσκαλοι να σημειώνουν τις σκέψεις τους καθ' όλη τη διάρκεια της εβδομάδας. Στο τέλος της εβδομάδας απλά συγκεντρώνουν τις σημειώσεις σε ένα φύλλο χαρτί. Μερικές προτεινόμενες σκέψεις για τη σύνταξη του σημειώματος είναι:

- Τι έχει μάθει η τάξη την εβδομάδα που πέρασε σε κάθε μάθημα.
- Πώς ανταποκρίνεται η τάξη στα νέα γνωστικά αντικείμενα.
- Δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζει ολόκληρη τάξη σε ένα γνωστικό αντικείμενο.
- Η προηγούμενη εμπειρία του δασκάλου με κάποια νέα γνωστικά αντικείμενα και τι να προσέξουν στο σπίτι.
- Τεχνικές στον τρόπο με τον οποίο οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους να κατανοήσουν τα μαθήματα που διδάσκονται στο σχολείο.
- Προβλήματα συμπεριφοράς στην τάξη. (Ποτέ μη κατονομάστε συγκεκριμένους μαθητές)
- Πώς οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν σε προβληματικές καταστάσεις.
- Γενικές ανησυχίες σχετικές με την υγεία, την υγιεινή ή την ασφάλεια των μαθητών. (Και πάλι, μη κατονομάστε συγκεκριμένους μαθητές)
- Οποιαδήποτε μηνύματα από τον διευθυντή που πρέπει να μεταφερθούν στους γονείς.
- Όργανα και υλικά που απαιτούνται για την επόμενη εβδομάδα.

Πάντα να συμπεριλάβετε τον έπαινο και την επιβεβαίωση της συμμετοχής των μαθητών και των γονέων στη διαδικασία μάθησης του παιδιού τους. Πάντα να είστε θετικοί και φιλικοί στη διατύπωση του σημειώματός σας.

Μια άλλη τεχνική για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ γονέων και σχολείου είναι να διοργανωθούν οι «απογευματινές συναντήσεις με γονείς». Σε αυτές τις συναντήσεις πρέπει να ενθαρρύνονται οι άτυπες συζητήσεις μεταξύ γονέων και δασκάλων.

Οι έλεγχοι προόδου των μαθητών θα μπορούσαν να μοιραστούν σε αυτές τις συναντήσεις και ίσως να υπάρχουν καφές και αναψυκτικά. Στη συνάντηση θα πρέπει να επικρατεί θετικό κλίμα και να τονίζεται η σημασία της εμπλοκής των γονέων στη διαδικασία μάθησης του παιδιού τους.

Τέλος, θα ενθαρρύνουμε τα σχολεία για να διοργανώσουν επιμορφωτικές συναντήσεις με τους γονείς συχνά. Αυτές οι επιμορφώσεις πρέπει να εστιάσουν σε θέματα μεγάλου ενδιαφέροντος, όπως:

- Θέματα που αφορούν τη δημόσια υγεία.
- Βασική παιδική μέριμνα.
- Ιατρικές ανησυχίες στη γονεϊκή φροντίδα.
- Θέματα που στοχεύουν στη βοήθεια των μαθητών στα μαθήματά τους.
- Θέματα συμπεριφοράς και πειθαρχίας στο σπίτι.
- Ειδήσεις και γεγονότα τοπικού ενδιαφέροντος.
- Καλλιτεχνικές ή πολιτιστικές παραστάσεις—έργα που ενδεχομένως θα ανεβάσουν οι μαθητές.

Όλες οι παραπάνω προτάσεις κάνουν το σχολείο ένα μέρος όπου οι γονείς αισθάνονται ευπρόσδεκτοι και αυτό το αίσθημα μεταφέρεται άμεσα στους μαθητές. Όταν οι γονείς είναι συνεργάσιμοι, ενημερωμένοι και καλοδεχούμενοι στο σχολείο, το σχολείο γίνεται ένα ασφαλέστερο και πιο φιλόξενο περιβάλλον.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Cotton, 2000.

6. Κρίσεις στην τοπική κοινωνία και η αντίδραση του σχολείου

Όταν εμφανίζεται μια κρίση στην τοπική κοινωνία ή σε άλλο σημείο του κόσμου, είναι σημαντικό για τα σχολεία να δίνουν ακριβείς πληροφορίες για το θέμα αυτό στους μαθητές. Αυτό δίνει στο μαθητή την αίσθηση ότι το σχολείο είναι ένα ασφαλές καταφύγιο το οποίο παρέχει προστασία από πιθανούς κινδύνους. Μην παραλείπετε ποτέ να ενημερώσετε τους μαθητές αν συμβεί κάποιο τραγικό γεγονός.

Τα αρνητικά γεγονότα που συμβαίνουν στην τοπική κοινωνία έχουν έντονες συναισθηματικές επιδράσεις στους μαθητές. Τα παιδιά αντιδρούν πολύ διαφορετικά από τους ενηλίκους αναφορικά με τις κρίσεις στην τοπική κοινωνία και σε παγκόσμια γεγονότα. Οι ενήλικοι υποθέτουν ότι τα παιδιά θα αντιδράσουν στις κρίσεις με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο αντιδρούν εκείνοι. Τα παιδιά δεν έχουν εμπειρικό πλαίσιο συναισθηματικών ή διανοητικών αναφορών με βάση το οποίο θα αντιληφθούν τα αρνητικά γεγονότα. Η άμεση αντίδραση ενός παιδιού σε μια τραγωδία είναι να την προσωποποιήσει. Αυτόματα σκέφτεται ότι το ίδιο ή ένα παρόμοιο γεγονός πρόκειται να συμβεί σε αυτό. Από φόβο προσωποποιεί την τραγωδία. Ο φόβος προέρχεται από το άγνωστο. Η επόμενη πιο κοινή αντίδραση ενός παιδιού είναι να ανησυχήσει για την ασφάλεια των αγαπημένων του, ιδιαίτερα εάν το ίδιο το παιδί είναι στο σχολείο μακριά από την οικογένειά του.

Ποικίλες άλλες αντιδράσεις εμφανίζονται συχνά στα παιδιά. Ένα παιδί μπορεί να έχει παρατεταμένους φόβους οι οποίοι προκαλούνται από μία κρίση στην τοπική κοινωνία που μπορεί να διαρκέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι συγκεκριμένοι φόβοι είναι προσωπικοί για το συγκεκριμένο παιδί και μπορεί να συνδεθούν με ένα μικρό μέρος της τραγωδίας ή της κρίσης. Παραδείγματος χάριν, μία μαθήτρια που όταν ήταν 3 ετών έζησε μια δυσάρεστη εμπειρία όταν ένα διανοητικά διαταραγμένο άτομο συμπεριφέρθηκε άγρια σε ένα λεωφορείο γεμάτο επιβάτες, είχε μια σοβαρή κρίση πανικού όταν σε ένα σχολικό λεωφορείο οι άλλοι έφηβοι μαθητές άρχισαν να παίζουν το παιχνίδι-άλογο (πηδώντας στις πλάτες των άλλων). Οι δάσκαλοι και οι συνοδοί στο λεωφορείο αποδείχτηκαν ανίσχυροι να την ηρεμήσουν.

Μια άλλη κοινή αντίδραση που τα παιδιά έχουν σε μια κρίση είναι ότι άλλοι φόβοι θα εμφανιστούν, όχι απαραίτητα σχετικοί με την κρίση. Για ένα παιδί, ο φόβος και η ανησυχία είναι γενικευμένα συναισθήματα. Επομένως, ένα παιδί μπορεί να αντιδράσει συνδέοντας τις ανησυχίες του με κάτι άλλο το οποίο φοβάται.

Για το σχολείο η πιο αποτελεσματική μέθοδος να διαχειριστεί καταστάσεις κρίσης είναι να παρέχει πληροφορίες στους μαθητές σχετικά με την κρίση. Όταν παρουσιάσουμε τα γεγονότα που σχετίζονται με μια κρίση, τότε το άγνωστο γίνεται γνωστό. Οι πληροφορίες έχουν μια καθησυχαστική επίδραση. Ένα σχολείο δεν πρέπει να θεωρήσει ως δεδομένο ότι οι μαθητές θα ακούσουν για μια κρίση από άλλες πηγές, όπως οι γονείς, οι εφημερίδες το ραδιόφωνο ή η τηλεόραση. Ένα σχολείο κατέχει ισχυρή θέση στη ζωή ενός παιδιού. Το σχολείο αντιμετωπίζεται ήδη από τους μαθητές ως η πιο αξιόπιστη πηγή πληροφοριών – το αποστακτήριο της γνώσης. Οι πληροφορίες που προέρχονται από το σχολείο θεωρούνται τόσο αξιόπιστες όσο και το περιεχόμενο των διδασκόμενων μαθημάτων.

Το σχολείο μπορεί να αποτελέσει ένα ασφαλές καταφύγιο στις ζωές των μαθητών. Ένα ασφαλές σχολείο μεταβιβάζει στο μαθητή το συναίσθημα ασφάλειας, παρά τα γεγονότα που συμβαίνουν έξω από τους χώρους του. Το σχολείο θεωρείται στη συνέχεια ως καταφύγιο για τους μαθητές. Γίνεται ένα μέρος μακριά από το χάος γύρω τους. Η δημιουργία ενός τέτοιου περιβάλλοντος και η αποφυγή της διάσπασης της προσοχής και της σκέψης των μαθητών τους επιτρέπουν να εμπλουτίσουν το νου τους με γνώση. Η παρουσίαση από το σχολείο των γεγονότων, ακόμη και των στρατηγικών για την κατανόηση κρίσεων της κοινωνίας τους είναι ένα βασικό στοιχείο για να δημιουργήσει στους μαθητές την αντίληψη για το σχολείο ως νησί.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Jaycox et al., 2006.

7. Διαχείριση κρίσεων

Είναι σημαντικό κατά την αντιμετώπιση μιας κρίσης στο σχολείο να κυριαρχεί η ηρεμία και ο έλεγχος. Η επικρατούσα μέθοδος στη διαχείριση καταστάσεων κρίσης είναι να δημιουργηθεί μια Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων η οποία μπορεί να ενεργήσει γρήγορα και αποφασιστικά.

Σήμερα, η εμφάνιση κρίσεων στο σχολείο είναι συχνότερη σε σχέση με παλαιότερες εποχές. Για να διαχειριστεί μια κρίση το σχολείο χρειάζεται ένα σχέδιο δράσης. Οι μαθητές θα εκλάβουν τον τρόπο με τον οποίο το σχολείο διαχειρίστηκε την κρίση, ως μέτρο της μακροπρόθεσμης ασφάλειας του σχολείου. Είναι επιτακτική ανάγκη το σχολείο να ενεργήσει αποφασιστικά και γρήγορα όταν εμφανιστεί μια κρίση.

Το πρώτο βήμα στη διαμόρφωση ενός προγράμματος διαχείρισης κρίσεων είναι να καθοριστεί ποιος θα ηγηθεί στην αντιμετώπιση της κρίσης σε επίπεδο σχολείου. Μη θεωρείτε ότι ο διευθυντής του σχολείου είναι το καταλληλότερο πρόσωπο για να ηγηθεί του μηχανισμού που θα ορίσουμε πιο κάτω ως *Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων*. Ο επικεφαλής της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων πρέπει να είναι πρόσωπο που να είναι σε θέση:

- Να διαχειριστεί τις τραυματικές καταστάσεις, και ως ηγέτης και ως άτομο.
- Να παίρνει γρήγορες αποφάσεις.
- Να μεταδίδει στους μαθητές, τους γονείς και την τοπική κοινωνία την αίσθηση της δύναμης και της υπευθυνότητας.
- Ει δυνατόν να έχει εμπειρία στη διαχείριση κρίσεων.
- Να έχει άριστες επικοινωνιακές δυνατότητες.
- Να ξέρει πώς να επικοινωνήσει με ευαισθησία ώστε ούτε την τοπική κοινωνία να προσβάλλει, ούτε για να αναστατώσει ακόμη περισσότερο τους μαθητές.
- Να ξέρει πολύ καλά το σχολείο.
- Να γνωρίζει πολύ καλά τους μαθητές.
- Να γνωρίζει πολύ καλά τους γονείς και την τοπική κοινωνία.

Αφού επιλεγεί ο επικεφαλής της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων, πρέπει να επιλεγούν στη συνέχεια τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων αποτελείται από εθελοντές εκπαιδευτικούς του σχολείου οι οποίοι προσφέρονται να αναλάβουν τους απαραίτητους ρόλους στη διαχείριση μιας κρίσης ώστε να εξασφαλίσουν την ασφάλεια των μαθητών και του σχολείου. Ο αριθμός των μελών της επιτροπής πρέπει να επιλεγεί με βάση το ανθρώπινο δυναμικό του σχολείου και το πλήθος των στόχων που πρέπει να επιτευχθούν. Η επιτροπή πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο ή τρεις εκπαιδευτικούς του σχολείου. Ένα πλεονέκτημα της ύπαρξης αυτού του ελάχιστου αριθμού μελών στην Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων, είναι η κατανομή των ευθυνών και των υποχρεώσεων με τέτοιο τρόπο ώστε η συνολική ευθύνη να μη βαρύνει τον επικεφαλής και μόνο. Αυτό βοηθά τον επικεφαλής να αντιμετωπίσει την πίεση της κατάστασης και εξασφαλίζει επίσης ότι όλες οι αναγκαίες ενέργειες θα γίνουν έγκαιρα.

Τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων πρέπει να επιλεγούν με τα ίδια κριτήρια τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την επιλογή του ατόμου που ορίστηκε ως επικεφαλής της επιτροπής.

Στρέφοντας την προσοχή μας στα καθήκοντα της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων, τα βασικά καθήκοντα στη διαχείριση μιας κρίσης είναι:

- Να βεβαιωθούμε ότι οι μαθητές και το προσωπικό του σχολείου είναι ασφαλείς.
- Να συγκεντρωθούν αμέσως τα μέλη επιτροπής διαχείρισης κρίσεων.
- Να ελεγχθούν όλες τις διαδικασίες ασφάλειας του σχολείου. Εάν επιτρέπεται, σιγουρευόμαστε ότι όλες οι πόρτες είναι κλειδωμένες, ο συναγερμός είναι σε λειτουργία, οι μαθητές θα συγκεντρωθούν στους χώρους συγκέντρωσης μετά από προσκλητήριο και θα μετρηθούν, δύστροποι ή επικίνδυνοι μαθητές απομονώνονται από τους άλλους, κ.ο.κ.
- Να ληφθεί μέριμνα για ένα χώρο όπου η Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων θα δίνει συμβουλές και καθοδηγεί τους μαθητές οι οποίοι μπορούν να έρχονται όταν απαιτείται με τη συνοδεία κάποιου εκπαιδευτικού. Οι μαθητές να ενημερωθούν για την ύπαρξη αυτής της δυνατότητας.

Εάν είναι απαραίτητο, ο επικεφαλής της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων συνεργάζεται στενά με το τοπικό αστυνομικό τμήμα ή άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες για να επιλύσει την κρίση και να εγγυηθεί την ασφάλεια του σχολείου. Ο επικεφαλής της επιτροπής είναι ο βασικός και ίσως ο *μόνος* σύνδεσμος μεταξύ του σχολείου και τέτοιων υπηρεσιών.

Ο επικεφαλής της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων, με τη βοήθεια όλης της επιτροπής και του διευθυντή του σχολείου, πρέπει να συντάξει μια Ανακοίνωση Καταγραφής των Γεγονότων της Κρίσης. Αυτή η ανακοίνωση θα αποτελέσει την επίσημη ανακοίνωση του σχολείου για το τι συνέβη κατά τη διάρκεια της κρίσης και το ποια μέτρα έχουν ληφθεί για να εξασφαλίσουν την ασφάλεια των μαθητών και του σχολείου συνολικά. Αυτή η Ανακοίνωση Καταγραφής των Γεγονότων της κρίσης πρέπει να διαβαστεί στους μαθητές και να τους μοιραστεί για να την πάρουν στο σπίτι. Εάν τα Μ.Μ.Ε. (τηλεόραση, εφημερίδες ή ραδιόφωνο) έρθουν σε επαφή με το σχολείο, αυτή η ανακοίνωση θα είναι οι *μόνες* πληροφορίες που θα δοθούν από το σχολείο προς τα έξω. Θα δοθούν επίσης οδηγίες στους μαθητές, το προσωπικό και τους γονείς, αυτά τα γεγονότα που καταγράφονται στην ανακοίνωση να είναι οι *μόνες* δηλώσεις θα κάνουν σε τρίτους. Όλες οι ερωτήσεις σχετικά με τα γεγονότα της κρίσης στο σχολείο πρέπει να κατευθυνθούν άμεσα στον επικεφαλής της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων και να απαντηθούν από αυτόν. Πρέπει να υπάρχει μόνο μια φωνή που μιλά εκ μέρους του σχολείου για τις στη συνέπειες μιας κρίσης. Αυτό διασφαλίζει πως δεν θα υπάρξει παραπληροφόρηση και μειώνει στο ελάχιστο τις φήμες ή το κουτσομπολιό για την κρίση. Ο επικεφαλής της ομάδας διαχείρισης μπορεί να ανασκευάσει την Ανακοίνωση Καταγραφής των Γεγονότων της Κρίσης αν αυτό κριθεί απαραίτητο.

Αποφάσεις για τη χρήση εξωτερικής βοήθειας ή/και την πραγματοποίηση συναντήσεων από κοινού με τους μαθητές για να τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν αυτήν την κρίση λαμβάνονται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων. Μη φανταστείτε βέβαια ότι η μία ή η άλλη από αυτές τις αποφάσεις είναι κατάλληλη για κάθε κατάσταση. Η λήψη μιας από αυτές τις αποφάσεις μπορεί απλά να αυξήσει τους φόβους των μαθητών και επιμηκύνει το χρόνο που χρειάζονται για να ξεπεράσουν την κρίση. Ως γενικός κανόνας, είναι σημαντικό τα

προβλήματα να αντιμετωπιστούν πρώτα εσωτερικά από το σχολείο και το προσωπικό πριν σκεφτούμε να φέρουμε βοήθεια από έξω. Όταν το σχολείο λύνει τα προβλήματά του, ενισχύει το συναίσθημα των μαθητών ότι το σχολείο είναι ένας ασφαλής τόπος γι αυτούς. Η ύπαρξη μιας Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων είναι ένα βασικό εργαλείο στην αποφυγή της ανάγκης να ζητηθεί η εξωτερική βοήθεια κατά τη διάρκεια μιας κρίσης.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων συνεχίζει να ελέγχει την ασφάλεια των μαθητών και του σχολείου.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων συναντιέται μετά από την κρίση για να διαλευκάνει τις συνθήκες που προκάλεσαν την κρίση στο σχολείο.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων συναντιέται μία ή περισσότερες φορές με σκοπό να αξιολογήσει τη λειτουργία της στη διάρκεια της κρίσης και να λάβει ανατροφοδότηση στο πώς να βελτιώσει το έργο της στο μέλλον. Στις συνεδριάσεις αυτές κρατούνται σημειώσεις. Οι σημειώσεις αυτές είναι σημαντικές δεδομένου ότι μπορούν να κοινοποιηθούν στα νέα μέλη της επιτροπής τα οποία θα αναλάβουν στο μέλλον ρόλους στην Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων.

Σε όλα τα βήματα που θα γίνουν στο σχολείο για να αντιμετωπιστεί μια κρίση, οι εκπαιδευτικοί και το υπόλοιπο προσωπικό πρέπει να είναι σε θέση να αποκριθούν με:

- Ηρεμία.
- Διατήρηση του ελέγχου
- Εμπιστοσύνη
- Ενότητα.

Αυτές οι ιδιότητες ενισχύουν την αίσθηση ότι το σχολείο είναι ένα ασφαλές περιβάλλον και τώρα και στο μέλλον.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Broch et al., 2001; Johnson, 2002; Mayer, 1999; Peterson & Straub, 1991.

8. Σχολική πειθαρχία

Η σχολική πειθαρχία είναι το κλειδί για τη σχολική ασφάλεια. Οι απλούστεροι κανόνες είναι οι θεμέλιοι λίθοι της σχολικής πειθαρχίας. Η επιβολή των κανόνων, ακόμη και εκείνων που φαίνονται να είναι οι λιγότερο σημαντικοί για τη μάθηση, πρέπει να αντιμετωπιστούν πολύ σοβαρά από όλο το προσωπικό.

Όταν ένα σχολείο θεωρεί ότι πρέπει να υπάρχει πειθαρχία και την επιβάλλει, στέλνει ένα ισχυρό μήνυμα ασφάλειας στους μαθητές. Οι νέοι μαθαίνουν πώς να υπακούουν σε κανόνες όταν οι υπεύθυνοι ανταποκρίνονται με συνέπεια στην επιβολή των κανόνων αυτών.

Είναι σημαντικό για κάθε σχολείο να καθοριστεί ποιοι κανόνες θα τεθούν για τους μαθητές. Πολλοί από αυτούς τους κανόνες θα είναι συγκεκριμένοι για αυτό σχολείο και την τοπική κοινωνία που εξυπηρετεί, αλλά μερικοί κανόνες πρέπει να είναι καθολικοί για όλα τα σχολεία. Θα προτείνουμε τους ακόλουθους κανόνες συμπεριφοράς για όλα τα σχολεία:

- Οι μαθητές πρέπει να έρχονται έγκαιρα κάθε μέρα.
- Να παρευρίσκονται σε κάθε σχολική γιορτή.
- Να φορούν καθαρά και περιποιημένα ρούχα .
- Να φροντίζουν την καλή υγιεινή και την υγεία τους.
- Να έρχονται στο σχολείο για να μάθουν. Αν είναι απαραίτητο, πρέπει να φέρουν τα απαραίτητα υλικά για το σκοπό αυτό.
- Να απαντούν με ευγένεια, προσοχή και σεβασμό στο προσωπικό του σχολείου.
- Να κάνουν ότι τους ζητούν οι εκπαιδευτικοί χωρίς αμφισβητήσεις ή διαμαρτυρίες.
- Να βοηθούν να διατηρηθεί το σχολείο ένα καθαρό και ασφαλές περιβάλλον μάθησης.
- Να χρησιμοποιούν την κατάλληλη γλώσσα στο σχολείο χωρίς χυδαιότητα ή ύβρεις.
- Οι μαθητές δεν πρέπει να βλάψουν ποτέ άλλους μαθητές.
- Οι μαθητές δεν πρέπει ποτέ να διαταράσσουν τα μαθήματα των άλλων.
- Πάντα να είναι ευγενικοί και να σέβονται τους άλλους μαθητές.
- Να μη φέρνουν επικίνδυνα ή απαγορευμένα υλικά στο σχολείο.
- Να μη φέρνουν απαγορευμένες ουσίες στο σχολείο.
- Να ενημερώνουν το προσωπικό εάν χρειάζονται ιδιαίτερη ιατρική φροντίδα και αν πρέπει να παίρνουν φάρμακα, ενώ είναι στο σχολείο.
- Οι μαθητές θα κάνουν τις εργασίες του σχολείου στην τάξη και στο σπίτι σύμφωνα με τις οδηγίες των δασκάλων τους.
- Να δηλώσουν στο σχολείο αν λόγω ασθένειας αναγκάστηκαν να χάσουν το μάθημα μιας μέρας ή αν πρέπει να απουσιάσουν από το σχολείο για οποιονδήποτε άλλο λόγο.

- Να μην τρώνε, μασούν μαστίχες ή πίνουν αναψυκτικά παρά μόνο στη διάρκεια του διαλείμματος ή την ώρα που έχει οριστεί για το μεσημεριανό γεύμα, εκτός αν το επιβάλλουν λόγοι υγείας, με βεβαίωση γιατρού, για κάποιον μαθητή.

Εκτός από αυτές τις γενικές οδηγίες, θα προτείναμε στα σχολεία που επιθυμούν να συμπεριλάβουν οποιουδήποτε άλλους κανόνες να τους καταγράψουν στο Τετράδιο Συνεργασίας Σπιτιού-Σχολείου το οποίο θα δίνεται στους μαθητές και τους γονείς στην αρχή *κάθε* σχολικού έτους.

Η τήρηση των κανόνων γίνεται ευκολότερη όταν *όλο* το προσωπικό ενεργεί από κοινού στην επιβολή των κανόνων του σχολείου. Η κύρια αιτία της αποτυχίας του συστήματος κανόνων είναι η αντιφατική εφαρμογή των κανόνων από το προσωπικό. Εάν κάποια μέλη του διδακτικού προσωπικού επιβάλουν την εφαρμογή των κανόνων επιμελώς ενώ κάποιοι άλλοι όχι, αυτό περνάει το μήνυμα στους μαθητές ότι οι εκπαιδευτικοί δεν συμφωνούν με τους κανόνες και, επομένως, οι ίδιοι οι μαθητές μπορούν και αυτοί να διαφωνήσουν. Τελικά, αυτή η ασυνέπεια στη επιβολή των κανόνων στέλνει το μήνυμα στους μαθητές ότι οι πιθανότητες «να τη γλιτώσουν» αν δεν υπακούσουν τους κανόνες είναι αρκετές. Για το μαθητή λοιπόν, τα οφέλη από τη μη τήρηση των κανόνων είναι τόσα ώστε να δικαιολογούν το ρίσκο. Αυτό δεν είναι η αρχή ενός παραβατικού τρόπου σκέψης στο παιδί, είναι απλά γνώρισμα της ανθρώπινης φύσης.

Η συνέπεια στην επιβολή των κανόνων αρχίζει από την αυστηρή επιβολή του μικρότερου σε σπουδαιότητα κανόνα. Όταν επιβάλλεται η τήρηση του μικρότερου σε σπουδαιότητα κανόνα από τους εκπαιδευτικούς, περνάει ένα ισχυρό μήνυμα στους μαθητές ότι το σύστημα κανόνων λαμβάνεται σοβαρά. υπόψη. Πολλοί εκπαιδευτικοί αισθάνονται πως, οι γνώσεις και η εμπειρία που έχουν, τους επιβάλλουν να ασκούν πνευματικά καθήκοντα και όχι καθήκοντα αστυνομικού που πρέπει να επιβάλλει την τήρηση ασήμαντων κανόνων. Αν μη τι άλλο εκπαιδεύτηκαν για να γίνουν δάσκαλοι και όχι όργανα επιβολής του νόμου. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί πρέπει να καταλάβουν ότι η επιβολή ακόμη και του μικρότερου σε σπουδαιότητα κανόνα ενεργεί ως δομικό στοιχείο που κάνει τους μαθητές να υπακούσουν στους κανόνες που είναι απαραίτητοι στη διαδικασία της μάθησης -- και καθιστά έτσι την εργασία των εκπαιδευτικών ευκολότερη. Οι δάσκαλοι που έχουν τις πιο απείθαρχες τάξεις συχνά είναι αυτοί που έχουν αφήσει τους μαθητές να αγνοήσουν τους βασικούς κανόνες του σχολείου. Σαν αποτέλεσμα, γρήγορα οι μαθητές σταματούν να σέβονται το δάσκαλο τους, είναι απείθαρχοι στην τάξη και δεν δίνουν τη δέουσα προσοχή στα μαθήματά τους.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Borich, 2006; Charles & Senter, 2004; Cotton, 1990; Darling-Hammond & Sykes, 1999; Jones & Jones, 2006; Lindberg, Kelly & Swick, 2004; Wolfgang, 2004.

9. Χρήση απαγορευμένων ουσιών στα σχολεία

Η αποτελεσματική πρόληψη της χρήσης απαγορευμένων ουσιών δεν απαιτεί μεγάλη δαπάνη πόρων. Με την ένταξή της στη βασική δομή του σχολείου, λειτουργεί αποδοτικά και παράγει αποτελέσματα χωρίς κόστος. Ακριβά εξειδικευμένα προγράμματα για την πρόληψη της χρήσης απαγορευμένων ουσιών, τα οποία συχνά πραγματοποιούνται από κάποιον εξωτερικό φορέα, δεν είναι τόσο αποτελεσματικά όσο αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Δυστυχώς, η χρήση των απαγορευμένων ουσιών είναι μια παγκόσμια υπόθεση. Παιδιά κάθε ηλικίας είναι εύκολο να παρασυρθούν στη χρήση απαγορευμένων ουσιών. Η πρόληψη της χρήσης απαγορευμένων ουσιών είναι κρίσιμη για τη δημιουργία ενός ασφαλούς και φιλόξενου σχολείου.

Τα προβλήματα με τις περισσότερες προσπάθειες πρόληψης της χρήσης απαγορευμένων ουσιών είναι:

- **Το ύφος τους:** ηθοπλαστικό και σωφρονιστικό
- **Η θέση τους στο πρόγραμμα σπουδών:** ασύνδετες με άλλα διδακτικά αντικείμενα
- **Ο χρόνος που διατίθεται γι' αυτές:** περιορισμένος.

Πρέπει να προσεγγίσουμε την πρόληψη της χρήσης απαγορευμένων ουσιών και την εκπαίδευση με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο προσελκύονται οι νέοι στη χρήση τους – όχι σαν κάτι έξω από τον καθημερινό τους κόσμο, αλλά σαν κάτι ενσωματωμένο σε αυτόν. Τα συστατικά ενός αποτελεσματικού προγράμματος πρόληψης της χρήσης απαγορευμένων ουσιών είναι:

- Κάντε το σχολείο σας ένα ΑΣΦΑΛΕΣ και ΦΙΛΟΞΕΝΟ μέρος. Το περιεχόμενο αυτού του φυλλαδίου αναφέρεται ακριβώς σε αυτό!
- Η χρήση και κατοχή των παράνομων ουσιών από τους μαθητές πρέπει να είναι ενάντια στους σχολικούς κανόνες και οι παραβιάσεις αυτού του κανόνα πρέπει να επιβάλλονται αυστηρά.

Ο κόσμος μας είναι γεμάτος με μηνύματα τα οποία παρουσιάζουν τη χρήση παράνομων ουσιών ως αποδεκτή, ακόμα και επιθυμητή. Αυτά τα μηνύματα είναι ύπουλα, ισχυρά και ενσωματωμένα στον τρόπο ζωής μας. Το σχολείο πρέπει να είναι ένα περιβάλλον διαβίωσης που να τονίζει ότι οι παράνομες ουσίες δεν έχουν θέση σ' αυτό. Ελέγξτε το σχολείο σας και αφαιρέστε οποιαδήποτε μηνύματα που συνηγορούν υπέρ της παράνομης χρήσης ουσιών. Ψάξτε τις διακοσμήσεις, τις διαφημίσεις, σκηνές στις εκπαιδευτικές ταινίες και άλλου.

Εκπαιδεύστε όλο το προσωπικό του σχολείου στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να δώσουν τα μηνύματα πρόληψης στους μαθητές. Ενημερώστε τους ενηλίκους ότι, μερικές φορές το να μιλάμε για τα ναρκωτικά χαλαρά μπροστά στους νέους, μπορεί να κάνει τη χρήση τους να φανεί ως αποδεκτή πράξη. Πρέπει να δείξουμε στους νέους ότι υπάρχουν τόσοι πολλοί άλλοι τρόποι να διασκεδάσουν και να ζήσουν τη ζωή. Ως ενήλικοι, πρέπει να μιλάμε και να συμπεριφερόμαστε διαφορετικά για τις φαρμακευτικές ουσίες και για την παράνομη χρήση ναρκωτικών ουσιών στην καθημερινή μας γλώσσα και συμπεριφορά.

Οι γονείς, ως συνεργάτες της σχολικής κοινότητας, πρέπει επίσης να ενημερωθούν πώς το σχολείο αποτρέπει την παράνομη χρήση ουσιών με αυτές τις νέες μεθόδους. Ακόμη μπορείτε να προσκαλέσετε οποιονδήποτε από τους ενήλικους της τοπικής κοινωνίας να αναμιχθεί ενεργά σε αυτήν την ενημέρωση.

Η άμεση εκπαίδευση για την κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών είναι ενσωματωμένη στο σχολικό πρόγραμμα. Όλοι οι δάσκαλοι, άσχετα με το διδακτικό τους αντικείμενο, πρέπει να περιλάβουν την εκπαίδευση για τα ναρκωτικά ως τμήμα της διδασκαλίας τους στους μαθητές. Η εκπαίδευση για τα ναρκωτικά δεν πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ενός και μόνο γνωστικού αντικειμένου, όπως η μελέτη περιβάλλοντος ή η αγωγή υγείας, και να διδαχθεί σε σύντομο, περιορισμένο χρόνο. Η χρήση των παράνομων ουσιών απλώνεται στον κόσμο μας με τη εισχωρώντας σε ΌΛΕΣ τις πτυχές της κοινωνίας. Η καλύτερη πρόληψη κατά των ναρκωτικών παλεύει ενάντια στα ναρκωτικά με τον ίδιο τρόπο.

Εμπλέξτε ενεργά τους μαθητές. Αφήστε τους μαθητές να δημιουργήσουν και να παρουσιάσουν ή να σας δείξουν «θετικούς τρόπους να ζει κανείς». Αυτές οι παρουσιάσεις θα μπορούσαν να δείξουν στους άλλους μαθητές τρόπους για να ζήσουν μια θετική, υγιή ζωή. Θα μπορούσαν να τονίσουν μεταξύ άλλων τη σωματική δραστηριότητα, την καλή διατροφή, τη φιλία, τις τέχνες, τη μουσική και τον πολιτισμό.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Fisher & Harrison, 2004; Mayer, 2001; Mayer, 2002; Zucker, 2003.

10. Δημιουργία κινήτρων για τους μαθητές

Τα κίνητρα είναι αποτελεσματικότερα όταν είναι εσωτερικά. Επιτυχής δημιουργία κινήτρων στους μαθητές εξασφαλίζεται με την ύπαρξη θετικής ενίσχυσης από τους εκπαιδευτικούς.

Η παροχή κινήτρων και η δημιουργία παρορμητικής ατμόσφαιρας για την εκπαιδευτική διαδικασία είναι ακόμα ένας ισχυρός τρόπος να δημιουργηθεί ένα ασφαλές και φιλόξενο σχολικό περιβάλλον. Οι μαθητές οι οποίοι έχουν αναπτύξει κίνητρα θεωρούν το σχολείο και τη διαδικασία μάθησης προσωπική τους υπόθεση. Τα καλύτερα κίνητρα είναι τα εσωτερικά -- χωρίς απειλές, χωρίς υλική επιβράβευση, χωρίς τιμωρίες.

Υπάρχουν διάφορα μέτρα τα οποία μπορούν να λάβουν οι ενήλικοι για να παρέχουν στους μαθητές κίνητρα για μάθηση. Αυτά τα μέτρα είναι εξίσου αποτελεσματικά στο σπίτι ή στο σχολείο. Αυτά είναι:

Καλλιεργήστε θετική στάση απέναντι στο σχολείο. Είναι εκπληκτικό το πώς οι ενήλικοι περνούν ασυναίσθητα το μήνυμα ότι έχουν αρνητική στάση για το σχολείο ή τη σχολική εργασία. Να είστε προσεκτικοί σε συζητήσεις που τυχαίνει να παρουσιάζουν το σχολείο σαν βαρύ φορτίο για το μαθητή και όχι σαν μια χαρά στη ζωή του.

Προσφέρετε πληθώρα κινήτρων μάθησης. Χρησιμοποιήστε τις επιβεβαιώσεις επανειλημμένα και γενναιόδωρα γύρω από το σχολείο και το σπίτι. Κάνετε αφίσες ή πινακίδες με τις θετικές φράσεις που επιβραβεύουν την επιτυχία του μαθητή στο σχολείο. Χρησιμοποιήστε φράσεις ή παροιμίες που στηρίζουν την εργασία. Δοκιμάστε να κάνετε αυτές τις επιβεβαιώσεις προσωπική υπόθεση για τον μαθητή και το σχολείο του.

Παροχή κινήτρου μέσω παραδείγματος. Είναι σημαντικό για τους ενήλικους να αποτελούν το κίνητρο για τους νέους. Ο καλύτερος τρόπος για να μεταφέρουμε στα παιδιά μας τις συμπεριφορές που θέλουμε να έχουν, είναι μέσα από το παράδειγμα. Να συμμετέχετε ενεργά στη εκπαίδευση των παιδιών. Να τα βοηθάτε με τις εργασίες τους, να πηγαίνετε στις σχολικές εκδηλώσεις και να συζητάτε με ενθουσιασμό για το σχολείο. Να μην βαριέστε. Να είστε δραστήριοι και να εργάζεστε σκληρά.

Επαινείτε τις προσπάθειες των μαθητών περισσότερο ακόμη και από τις ολοκληρωμένες εργασίες. Η ολοκλήρωση της εργασίας για πολλούς μαθητές μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της φυσικής νοητικής ικανότητάς τους. Προκειμένου να δημιουργήσουμε εσωτερικά κίνητρα, είναι πολύ σημαντικό να επαινεθεί η προσπάθεια ακόμη περισσότερο από την ολοκληρωμένη εργασία

Η λεκτική επιβράβευση από τον εκπαιδευτικό είναι η καλύτερη ανταμοιβή. Η καλύτερη ανταμοιβή που μπορούν οι νέοι να λάβουν για τη σκληρή εργασία τους είναι η επιδοκίμασία τους από τον εκπαιδευτικό. Είναι καλύτερη ανταμοιβή από υλικές προσφορές, χρήματα ή προνόμια.

Λάβετε σοβαρά υπόψη τις προσδοκίες των μαθητών σας. Μην συγκάτε την έλλειψη κινήτρου σε έναν μαθητή με την έλλειψη δυνατοτήτων. Ένας μαθητής μπορεί να αποτύχει σε ένα γνωστικό αντικείμενο επειδή δυσκολεύεται να το κατανοήσει.

Επαινείτε συχνά τους μαθητές ακόμη και για τα στοιχειώδη. Οι ενήλικοι ξεχνάμε ότι η παρακολούθηση των μαθημάτων του σχολείου και μόνο, είναι μια πρόκληση για τον μαθητή. Η σχολική φοίτηση είναι συχνά η αιτία που ένα παιδί θα βρεθεί για πρώτη φορά μακριά από το σπίτι του. Στο σχολείο ο μαθητής θα βιώσει για πρώτη φορά την αποτυχία, την πίεση, τους επίσημους κανόνες και τους κανονισμούς, και τόσες πολλές άλλες πτυχές της ζωής που οι ενήλικοι θεωρούν δεδομένες.

Προτεινόμενη ανάγνωση: Brier, 2006; Lane & Beebe-Frankenberger, 2003; Mayer, 1998, Pintrich & Schunk, 2001; Rathvon, 2003; Sansone & Harackiewicz, 2000; Shapiro, 2004; Stipek, 2001.

Βιβλιογραφία.

- Bluestein, J. 2001. *Creating emotionally safe schools: a guide for educators and parents*. Deerfield Beach, FL: HCI Pub.
- Borich, G.D. 2006. *Effective teaching methods: research based practice*, 6th ed. New York, NY: Prentice Hall.
- Brier, N. 2006. *Enhancing academic motivation: an intervention program for young adolescents*. Champaign, IL: Research Press.
- Broch, S.E.; Sandoval, J.; Lewis, E. 2001 *School crises*, 2nd ed. New York, NY: John Wiley & Sons.
- Brand, S. et al. 2003. Middle school improvement and reform: development and validation of a school's assessment of climate, cultural pluralism, and school safety. *Journal of educational psychology*, vol. 95, no. 3, p. 570–588.
- Charles, C.M.; Senter, G.W. 2004. *Building classroom discipline*, 8th ed. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Cotton, K. 1990. *Schoolwide and classroom discipline*. Portland, OR: Northwest Regional Educational Laboratory. (School improvement research series.) <www.nwrel.org/scpd/sirs/5/cu9.html>
- Cotton, K. 2000 *The schooling practices that matter most*. Portland, OR: The Northwest Regional Educational Laboratory. <www.nwrel.org/comm/catalog/detail.asp?RID=16470>
- Couchenor, D.; Chrisman, K. 2003. *Families, schools, and communities: together for young children*. Florence, KY: Delmar Learning.
- Darling-Hammond, L.; Sykes, G., eds. 1999. *Teaching as the learning profession: handbook of policy and practice*. New York, NY: Jossey-Bass.
- Fisher, G.; Harrison, T.C. 2004. *Substance abuse: information for school counselors, social workers, therapists, and counsellors*, 3rd ed. Boston, MA; Allyn & Bacon.
- Hopkins, G. 2005. Does your school's atmosphere shout "Welcome!?" *Education World*. <www.education-world.com/a_admin/admin/admin424.shtml>
- Hulley, W.; Dier, L. 2005. *Harbors of hope: the planning for school and student success process*. Bloomington, IN: National Educational Service.
- Jaycox, L.H. et al. 2006. *How schools can help students recover from traumatic experiences: a tool-kit for supporting long-term recovery*. Arlington, VA: The Rand Corporation. <www.rand.org/pubs/technical_reports/TR413/>
- Johnson, K. 2002. *School crises management: a hands-on guide to training crises response teams*. Alameda, CA; Hunter House Publishers.
- Jones, V.; Jones, L. 2006. *Comprehensive classroom management: creating communities of support and solving problems*, 8th ed. Boston, MA; Allyn & Bacon.
- Kibble, D.G. 2004. *Safety and disaster management in schools and colleges*. Oxford, UK: Routledge Education: David Fulton Publishers.
- Lane, K.L.; Beebe-Frankenberger, M. 2003. *School based interventions: the tools you need to succeed*. Boston, MA; Allyn & Bacon.
- Lindberg, J.A.; Kelley, D.E.; Swick, A. 2004. *Common sense classroom management for middle and high school teachers*. Thousand Oaks, CA; Corwin Press.

- Mayer, J. 1995. Motivating youth today. Mayer's memo, vol. 7, no. 4.
- Mayer, J. 1998. Motivating youth: latest research. Mayer's memo, vol. 10, no. 2.
- Mayer, J. 1999. A crises intervention plan for schools. Mayer's memo, vol. 11, no. 7.
- Mayer, J. 2000. How to spot a troubled child. Mayer's memo, vol. 12, no. 1.
- Mayer, J. 2001. A sensible approach to drugs at school. Mayer's memo, vol. 13, no. 6.
- Mayer, J. 2002. A successful response to incidents of drinking/substance abuse at events and on school grounds. Mayer's memo, vol. 14, no. 4.
- Mayer, J. 2004. Welcoming and retention of students. Mayer's memo, vol. 16, no. 8.
- McAuliffe, G., ed. 2002. Working with troubled youth in schools: a guide for all school staff. Westport, CT: Bergin & Garvey Publishers.
- Peterson, S.; Straub, R.L. 1991. School crises survival guide: management techniques and materials for counselors and administrators. New York, NY: Jossey-Bass.
- Pintrich, P.R.; Schunk, D.H. 2001. Motivation in education: theory, research and applications, 2nd ed. New York, NY: Prentice Hall.
- Prout, H.T.; Brown, D.T., eds. 2007. Counseling and psychotherapy with children and adolescents: theory and practice for schools and clinical settings. New York, NY: Wiley.
- Randazzo, M.R. 2006. Handbook of school violence and school safety: from research to practice. New York, NY: Erlbaum Associates.
- Rathvon, N. 2003. Effective school interventions: strategies for enhancing academic achievement and social competence. New York, NY: Guilford Press.
- Sansone, C.; Harackiewicz, J.M., eds. 2000. Intrinsic and extrinsic motivation: the search for optimal motivation and performance. San Diego, CA: Academic Press.
- Shapiro, E.S. 2004. Academic skills problems: direct assessment and intervention, 3rd ed. New York, NY: Guilford Press.
- Stipek, D.J. 2001. Motivation to learn: integrating theory and practice, 4th ed. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Weist, M.D.; Evans, S.; Lever, N., eds. 2003. Handbook of school mental health: advancing practice and research. Cambridge, MA: Springer.
- Wessler, S.; Preble, W. 2003. The respectful school: how educators and students can conquer hate and harassment. Baltimore, MD: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Wigfield, A.; Eccles, J.S., eds. 2002. Development of achievement motivation. San Diego, CA: Academic Press.
- Wolfgang, C.H. 2004. Solving discipline and classroom management problems: methods and models for today's teachers, 6th ed. New York, NY: John Wiley & Sons.
- Zucker, R.A. 2003. Casual structure of alcohol use and problems in early life: multilevel etiology and implications for prevention. In: Biglan, A.; Wang, M.C.; Wahlberg, H.J., eds. Preventing youth problems. New York, NY: Springer.